

Nr. 9 | September 2011 |

33ste jaargang

verschijnt niet in augustus

P 408.654

Jezus, toen, nu en dan

Verenigde Protestantse
Kerk in België
vpkb.be

Uit de redactie

Het is altijd weer een zoektocht naar een passende cover bij het thema (dit keer: *Jezus, toen, nu en dan* - naar het gelijknamige boek over het vraagstuk van de historische Jezus door dr. Geert Van Oyen). Of dat gelukt is, mag de lezer zelf beoordelen. De coverfoto is genomen in een (protestantse) kerk in Zwitserland (Graubünden) en verwijst zowel naar de historische Jezus die (toen) aan het kruis werd gehangen, als naar de Jezus van het geloof die ten hemel voer naar zijn goddelijke vader en die hier en nu (en in de toekomst: *dan*) beleden wordt als de Messias.

Dr. Pieter Bouman schrijft over het nieuwste boek van prof. Joseph Ratzinger, getiteld *Jezus van Nazareth* (dl.2). Ratzinger wil aantonen dat er geen discrepantie is tussen de Jezus van het evangelie en de historische Jezus en Bouman stelt daar enkele vragen bij.

Ondergetekende poogt in een artikel (*Jezus, toen, nu en dan*) de lezer enige duidelijkheid te verschaffen aangaande het vraagstuk naar de historische Jezus.

Het Schriftwerk is dit keer van ds. Saskia Ketelaar die naar aanleiding van een sterk verhaal (waarin nochtans de hoofdrol niet voor de mannen is, maar voor een vrouw) uit het eerste Samuëlboek aandacht vraagt voor de vrede. En passant (maar daarom niet minder gevat) wijst zij verbaasd op het (paradoxe) feit dat in september niet alleen de vredesweek plaatsvindt, maar de kinderen op de basisscholen ook hun eerste woordje leren: *ik*. Oftewel: *...de crisis van onze tijd in de kern samengevat?*

Leuker kunnen we het niet maken. Wel duidelijker schrijft dr. Peter Tomson. Nee, geen uitleg over de (onpopulaire) belastingaangifte in Nederland, maar wel over Jezus en die (onpopulaire) bijbelse spreuk: *Wat God heeft verbonden, mag een mens niet scheiden*.

Ernst Veen

Inhoud

Schriftwerk - Woord van de voorzitter

Vrede	blz. 3
Startzondag	blz. 3

In het vizier: Jezus, toen, nu en dan

Jezus, toen, nu en dan	blz. 4
Jezus van Nazareth	blz. 6
Vrijwilligers maken het verschil	blz. 10

Coördinaties

Christendom-Jodendom	blz. 8
Planning themazondagen	blz. 9
Studiefonds: Ik help een kind	blz. 12
Vorming en toerusting voor de gemeente	blz. 13
Theologische basiscursus à la carte	blz. 14
Webpastoraat	blz. 15

Faculteit

Het nieuwe academiejaar	
Belangstelling voor theologie	
Afscheid prof. Reijnen	blz. 16

Glas in lood

Leven uit de belofte	blz. 17
----------------------	---------

Van hier en daar

Vlaams Bijbelgenootschap	blz. 19
--------------------------	---------

Vrede!

September is de maand waarin de kinderen hun boekentassen weer oppakken. September is ook de maand dat duizenden kinderen hun eerste woordjes leren schrijven. Kent u uw eerste woordje nog? Groot was mijn verbazing over het eerste woordje op de school van onze kinderen: *ik*. Is dat niet de crisis van onze tijd in de kern samengevat?

September is ook de maand waarin vredesorganisaties de vredesweek organiseren. Verschillende acties op school, thuis of in de kerk zijn mogelijk. In de kerk sluiten we deze vredesweek gewoonlijk af op de eerste zondag van oktober met een zondag voor gerechtigheid en vrede.

Een inspirerend voorbeeld voor de vrede is het Bijbelse verhaal over Abigaïl. U kunt het lezen in 1 Samuël 25. De man van Abigaïl is Nabal: een rijke veeboer maar vooral bruto en dom. Als David zijn loon vraagt voor de *bescherming* van zijn kudde reageert hij bot: *“Wie is die David? Wie is die zoon van Isai?”* En dat terwijl David hem had laten weten: *“Vrede, aan u, vrede aan uw huis, vrede voor al de uwen”*.

Als David hoort dat Nabal hem afwijst, omgordt hij het zwaard en zweert hij dat niemand van Nabal nog in leven zal blijven. Ondertussen hoort Abigaïl over de domheid van haar man en onmiddellijk haast zij zich naar David. In het dal ontmoeten zij elkaar: David met het getrokken zwaard en Abigaïl met haar wijsheid. Ze begroet hem: *“Vrede, vrede, vrede! God zij dank neemt u het recht niet in eigen handen en kleeft er geen onschuldig bloed aan uw zwaard!”* Daar staat David dan met zijn getrokken zwaard en hij kan niet anders dan op zijn plannen terugkeren. Hij laat zich ontwapenen.

September. De maand waarin duizenden kinderen hun eerste woordje *ik* leren schrijven. September de maand waarin we in de Bijbel leren lezen, dat het niet goed is om zo egocentrisch in de wereld te staan. Juist *de Ander* in jouw leven kan je oproepen om de vrede te zoeken. Juist *de Ander* kan een profetisch tegenover zijn om je te bepalen bij de vrede.

Vredevolle septembermaand!

Ds. Saskia KETELAAR, leerkracht PEGO.

Startzondag

Veel plaatselijke kerken starten het nieuwe kerkenwerkseizoen met een startzondag of startweekend. Hoewel niet één zondag is aan te wijzen als *de* startzondag, vindt deze bijna altijd plaats in september bij de start van de kerkelijke activiteiten.

Mijn oude gemeente Brussel viert dit jaar een heel bijzondere startdag. Na meer dan drie decennia trouwe dienst neemt de (voltijds aangestelde) kosteres afscheid. Beheerder voor het kerkgebouw, aanspreekpunt voor nieuwkomers, opvangnet voor tijdelijk uit balans gebrachte gemeenteleden en klaagmuur voor de dominee. Ze was het allemaal. En ze wist in alle bescheidenheid dat vertrouwen veel meer bijbrengt tot de conversatie dan geestigheid. Misschien geen ster aan de hemel, was ze een lampje in huis. Gods huis. Want God heeft mensen nodig. En als je met velen bent en elkaar helpt om de rivier over te steken, zullen de kaaimannen je niet opeten, luidt een Afrikaans spreekwoord.

We hebben in de Kerk elkaar nodig. En God. Die schrijft zijn verhaal niet alleen via dominees. Ook via kosters, ouderlingen, diakenen en gewone gemeenteleden. Allen samen leden van de gemeente van Jezus Christus. Als grote boekbinder bindt hij het levensboek van een gemeente samen. Aan ons om ook het komende jaar de bladzijden ervan vol te schrijven...

dr. Guy LIAGRE, synodevoorzitter.

Jezus, toen, nu en dan

Gemeten naar de normen van de stricte geschiedschrijving, is het moeilijk om met 'historische' zekerheid te weten wie Jezus was of wat hij werkelijk gezegd en gedaan heeft. Terwijl men vroeger dé historische Jezus eens en voor altijd wilde definiëren, is tegenwoordig het inzicht gegroeid dat we moeten aanvaarden dat er meerdere Jezusbeelden zijn (prediker, rabbijn, rebel, profeet, revolutionair, wonderdoener, wijsheidsleraar...). Ook Jezus krijgt zijn identiteit voor een groot deel door de waarneming die anderen (toen en nu en dan) over hem hadden en hebben. Dé enige (zowel historische als christologische) waarheid over wie Jezus was, heeft niemand in pacht.

beurd? Maar: wat willen die vertellers ons met hun verhalen en getuigenissen duidelijk maken? Wat is de betekenis van hun verhalen, hun beeldtaal en gelijkenissen, hun zorgvuldige verhaalcomposities en religieuze poëzie? Evangeliën vormen in die opvatting een apart literair genre, een complexe mengeling van overgeleverde herinneringen, symbolisch-religieuze interpretatie en literair-theologische constructie.

Dat is, in het kort, het hoofdthema van het boek *Jezus, toen en nu en dan* van prof. Geert Van Oyen (uitg. Acco, Leuven 2005), van welk werk wij de titel gebruikten als thema voor deze Kerkmozaïek. Zijn boek is één van de vele werken die de voorbije decennia (met name sinds de tachtiger jaren van de vorige eeuw) over het vraagstuk van de historische Jezus zijn verschenen.

Geloofsverhalen

Hedendaagse bijbeluitleg onderstreept dat de bijbelschrijvers en evangelisten geen geschiedschrijvers of verslaggevers waren, maar eerst en vooral vertellers van geloofsverhalen, waarin zij getuigenis afleggen van hun geloof en vertrouwen in God. En dat de sleutel voor het verstaan van hun verhalen (meestal) niet wordt gevormd door de vraag: wat is er historisch echt ge-

Jezus van Nazareth

In deze Kerkmozaïek (p.6) bespreekt dr. Pieter Bouman het nieuwste boek van de huidige Paus (prof.dr.Joseph Ratzinger) getiteld: *Jezus van Nazareth* (dl.2). Onvermijdelijk komt daarbij ook de vraag aan de orde in hoeverre de Jezus van de evangeliën samenvalt met de Jezus van de geschiedenis. Ratzinger stelt heel nadrukkelijk: *ik vertrouw de evangeliën als historische verhalen...ik wil (! EV) de Jezus van de evangeliën zien als de werkelijke Jezus, als de historische Jezus.*

Vershil

Hij gaat daarbij in tegen het bovengenoemde inzicht van de bijbeluitleg, dat er een verschil is tussen stricte geschiedschrijving en de verhalen van de evangelisten. Dat verschil concludeert men onder andere op grond van de vergelijking

tussen de evangeliën, waarbij de evangelisten dezelfde verhalen elk op een eigen en afwijkende wijze vertellen. Om maar iets te noemen: volgens Lucas woonden de ouders van Jezus, Jozef en Maria, aanvankelijk in Nazareth en gingen zij - kort vóór de geboorte van Jezus - naar Bethlehem wegens een volkstelling. Maar volgens Mattheüs vestigden zij zich pas in Nazareth na de dood van Herodes I en hun terugkeer uit Egypte, uit vrees voor de nieuwe koning van Judea, Archelaus, de zoon van Herodes. De conclusie luidt dat de evangeliën weliswaar een zekere hoeveelheid aan zuiver historisch materiaal bevatten, maar niet beschouwd kunnen worden als loutere historische verslaggeving. Dat wordt overigens ook door Ratzinger onderkend als hij stelt (daarmee zijn eigen stelling over het historische karakter van de evangeliën ondergravend) dat Mattheüs 27:25 historisch niet juist kan zijn.

Betekenis

Onhistorische lezing van de Bijbel is trouwens niet zo *modern* als velen denken. Reeds de grote theoloog Origenes kreeg in de 2^e en 3^e eeuw na Chr. veel bijval en waardering voor zijn allegorische, symbolische uitleg van bijbelverhalen. Voor zijn zoektocht, niet naar de *historiciteit* van de beschreven gebeurtenissen, maar naar de *betekenis* van de verhalen.

Wereldse historici

Terug naar de figuur van Jezus. Vrijwel alle (wereldse) historici gaan ervan uit dat Jezus wel degelijk een historische figuur is. Zij doen dit op grond van de sporen die Jezus heeft achtergelaten in de godsdiensten van het Midden-Oosten en ook op grond van (al) de bestaande bronnen (teksten).

Flavius Josephus

In de boeken van de Joodse geschiedschrijver Flavius Josephus (37-100) wordt Jezus vermeld. De historicus heeft het over een broer van Jezus, die Jacob heet, en in het jaar 62 met enkele anderen tot de dood door steniging was veroordeeld: "...de broer van Jezus die Christus wordt genoemd, genaamd Jacob...". Als argument om deze woorden als betrouwbaar te beschouwen, wordt wel aangevoerd dat christelijke kopiisten nooit de uitdrukking "...Jezus die Christus genoemd wordt..." zouden hebben gebruikt. Jacobus is volgens het

Nieuwe Testament een broer van Jezus die na de dood van Jezus leider werd van de gemeente in Jeruzalem. (De steniging van deze Jacobus wordt niet vermeld in het Nieuwe Testament.)

Tacitus

De Romeinse geschiedschrijver Tacitus (56-117) schrijft in zijn *Historiae* over de christenen met betrekking tot de brand van Rome onder het bewind van Nero: "*Hun naam komt van Christus, die tijdens het bewind van Tiberius terechtgesteld werd door de procurator Pontius Pilatus*".

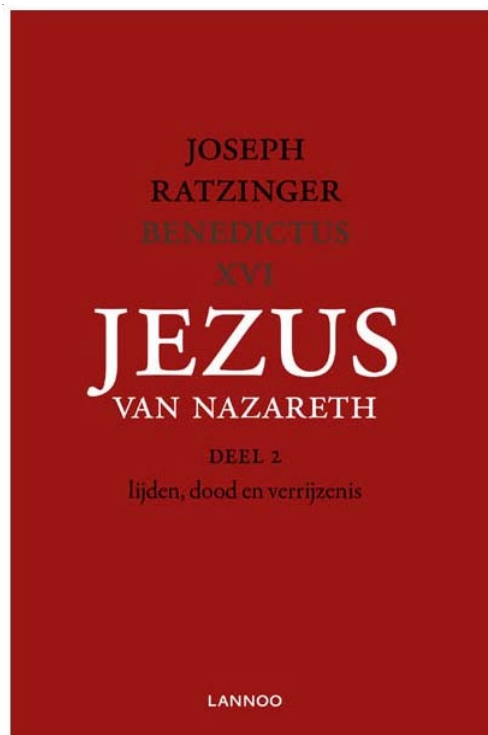
Bijbels getuigenis

In het korte bestek van dit artikel is het onmogelijk om de vraag naar de historische Jezus van alle kanten te belichten. Alleen nog dit: ook al onttrekt de *historische* Jezus zich grotendeels aan onze waarneming, de Jezus van het geloof staat zichtbaar voor ons in het geloofsgetuigenis van het Nieuwe Testament. Niet dat we het verband tussen de historische Jezus en de Jezus van de nieuwtestamentische geloofsverhalen moeten wegwuiven of bagatelliseren, maar we moeten dat verband ook niet overaccentueren. De messiaanse gestalte en betekenis van Jezus zoals beschreven door de evangelisten is (per definitie) iets dat zich, *naar de aard der zaak*, aan onze aardse waarneming onttrekt. Zoals ook de hemelse vader van Jezus zich aan onze historische (empirische) waarnemingen en voorstellingen onttrekt en zoals wij, naar het woord van de Tora ook geen *gesneden beeld* (lees: een historisch of empirisch bepaald beeld) mogen (en kunnen) vormen van wat *in de hemel* is. Wat zich echter niet aan onze waarneming onttrekt, is het geloofsgetuigenis van de bijbel dat in vele literaire toonaarden, in verhalen en gelijkenissen, in brieven en poëzie (...) gewaagt van de God van Abraham en Sara, van Jezus en Maria, de bijbelse God-met-ons, die, naar het woord van de evangelisten, eerst Jezus riep als zijn geliefde mensenzoon, die op Zijn beurt twaalf discipelen riep. Twaalf, want voor iedere stam in Israël één. Voor elk van de twaalf stammen omdat in de oudheid werd uitgegaan van twaalf volkeren, die de gehele mensheid vertegenwoordigden. Op die wijze is God-met-ons. Met zijn Woord en met mensen die dat woord vertrouwen en er zich door aangesproken en geroepen voelen.

ds. Ernst VEEN

Jezus van Nazareth

Het nieuwe boek van paus Benedictus XVI, prof.em. dr. Joseph Ratzinger

In maart 2011 verscheen het 2de deel van het grote boek over Jezus van de hand van dr. Ratzinger, *Jezus van Nazareth*. Het 1ste deel verscheen in het voorjaar 2007. Er waren toen 7 vertalingen en het is de bedoeling dat het binnenkort in 27 talen verkrijgbaar zal zijn. Dit deel, in de Italiaanse versie en uitgegeven door het Vaticaan, telt 380 bladzijden.

Een 1ste oplage van 300.000 exemplaren was onmiddellijk uitverkocht.

De ondertitel van het boek geeft aan, dat het handelt over de *intocht in Jeruzalem, kruisiging en opstanding* van Jezus, zeg maar *Palmzondag tot Pasen*.

In het 1ste deel vroeg de theoloog Ratzinger om sympathie bij zijn lezers, sympathie in de zin van *openstaan voor het gevoel* van de auteur. Wat is dit *gevoel*, dit pathos van Ratzinger? Het gaat hem om een directe relatie tussen de Jezus van Nazareth van de geschiedenis en de Christus, beleden door het geloof en verkondigd door de Kerk. In het Europa van vandaag, zoals deze paus dat ziet en interpreteert, gaat het dan ook over de waarden van de katholieke school, de bescherming van de familie, de vragen rond de bio-ethiek.

Zonder een stevige band, zonder een duidelijke lijn, tussen de historische Jezus, Yeshua, en de gene die de kerk, die het geloof belijdt als de Christus, valt voor Ratzinger alles weg.

In Deel 1 vroeg de auteur zich af - ik schematiseer - *wat voor betekenis kan het geloof in Jezus als de Christus hebben als voor de moderne wetenschap van de exegese, voor de mens van vandaag, de mens Jezus, Yeshua, zo verschillend gezien wordt als gepresenteerd door de evangeliën en zoals de Kerk, op basis van de evangeliën, deze Jezus als de Christus verkondigt?* Een retorische vraag, waarop Ratzinger alleen maar antwoorden kan: *geen betekenis*. Ratzinger schrijft dan ook... *ik vertrouw de evangeliën als historische verhalen... ik wil de Jezus van de evangeliën zien als de werkelijke Jezus, als de historische Jezus*.

In Deel 2, het nu verschenen deel, onderstreept de paus dat heel nadrukkelijk: *vertrekkend van het beeld van Jezus in de evangeliën, wil ik aantonen, dat we hier te maken hebben met de historische Jezus*.

Waar dus de hedendaagse bijbelse exegese een scheiding, een distantie, ziet tussen de Jezus van de geschiedenis en de Christus van de evangeliën en van het kerkelijk belijden, poneert Ratzinger: *evangelieverhaal = ware geschiedenis*. Het is een stelling, die we ook in onze protestantse traditie kunnen aanwijzen.

De verhalen rond de intocht in Jeruzalem tot de verrijzenis lezend, blijf je dan toch met vragen zitten. Bijvoorbeeld rond de intocht: *talloe mensen, de hele stad in rep en roer*. Zou de Romeinse bezetter niet hebben ingegrepen als dat verhaal van Mattheüs waar is? Gaat het niet veeleer om een klein groepje, de leerlingen rond Jezus op een ezelsveulen en om de betekenis van het citaat van de profeet Zacharia?

In dit boek signaleert de paus het probleem rond de rol van *het volk* bij het proces van Jezus voor Pilatus. Een vraag, die in de kerkgeschiedenis geleid heeft tot de beschuldiging van de kerk tegen het Joodse volk: *godsmoord/deïcide* met door de eeuwen heen verschrikkelijke consequenties voor vervolging, tot de shoah toe.

De paus stelt vast dat op de vraag wie aandrang op de terdoodveroordeling van Jezus de evangeliën drie verschillende antwoorden geven. Bij Mattheüs - en Lucas - gaat het om het *gehele volk*, Johannes noemt het de *tempel-aristocratie*, Marcus verwijst naar de aanhangers van Barabbas. Hierbij moet opgemerkt worden, dat van een *gebruik van vrijlating* er historisch niets vaststaat.

Ratzinger schrijft dan, terecht, dat Mattheüs 27:25 - *En heel het volk antwoordde: Laat zijn bloed ons dan maar worden aangerekend, en onze kinderen* - geen historisch juist, correct, gegeven kan zijn en zo ondermijnt hij de eigen stelling dat *evangelieverhalen betrouwbare historische verhalen* zijn. Met andere woorden, de evangeliën hebben drie verschillende interpretaties en ze kunnen niet alle drie historisch waar, correct, zijn. Als dit voor dit verhaal, zoals Mattheüs het weergeeft, waar kan zijn, dan ook voor vele andere verhalen in de evangeliën en elders.

Betekent dat dan dat alles nu *wankelen* gaat? Natuurlijk niet! Het betekent, dat de evangelisten en hun leerlingen in grote vrijheid en creatief, met eigen theologisch perspectief, hun verhaal over Jezus van Nazareth hebben geschreven. Op basis van die verhalen lezen we bijvoorbeeld rond de kerstverhalen, dat Jozef en Maria volgens Mattheüs 2:9-11 een huis bewoonden. Er is geen stal. Er zijn geen herders. Jozef, niet Maria, krijgt alle mededelingen, boodschappen van de engelen. Lucas onderstreept de Davidische afkomst en daarom ook de nadruk op Bethlehem en de tocht daarheen.

De evangelisten schrijven geen geschiedenis of biografie van Jezus, zoals wij dat in onze tijd verstaan. Het zijn geloofsgetuigenissen, gekleurd door de tijd en de cultuur van schrijvers die op hun beurt, ons, lezers vandaag, oproepen tot geloof.

Opmerkelijk is dat Ratzinger, verwijzend naar een Jezus, die volgens hem religie en politiek duidelijk scheidt, de scheiding tussen kerk en staat onderstreept. Een onderstreping die in Italië, waar het Vaticaan vaak *politiek* spreekt

op een wijze die elders onvoorstelbaar is, minstens merkwaardig is.

De afwijzing door de paus van de beschuldiging *godsmoord* wijst ook terug naar het IIde Vaticaans Concilie en het moeizame debat rond Israël, de tekst *Nostra Aetate*, paragraaf 4 (1965). Ik vond in dit verband geen verwijzing naar het belangrijke boek *Jesus et Israël* van Jules Isaac (1948). Naar aanleiding van dit boek wijzigde paus Johannes XXIII de gebeden voor Goede Vrijdag en verwijderde de beden rond de *perifide Joden*.

Gezien de gevorderde leeftijd van de auteur en een volle agenda is het niet waarschijnlijk, dat er nog een vervolg komt. Bovendien, een interessant detail: de paus schrijft zijn boek met potlood in schriften, zijn staf zet het op de computer.

dr. Pieter BOUMAN,
Sarre, juni 2011.

‘Dat moet een mens niet scheiden’

door Peter Tomson

Een van Jezus' invloedrijkste spreuken plaatst hem historisch het duidelijkst in verband met de rabbijnen. Het is zijn uitspraak over de echtscheiding. Niet het meest populair bij gelovigen en ongelovigen, binnen de kerk of daarbuiten. Het is zoals dat reclamespotje over de belastingaangifte bij de noorderburen, met een kleine variatie: 'Leuker kunnen we het niet maken. Wel duidelijker.'

Het joodse debat over de echtscheiding

Onder Joden in Jezus' tijd woedde een stevig debat over de echtscheiding, zoals over allerlei onderdelen van de wet van Mozes. Het verbaast dus niet, dat de discussie die we hierover in de evangeliën vinden, ook voorkomt in de Talmoed. De Farizeeën die Jezus op de proef wilden stellen met een vraag hierover, deden niet anders dan tegenover ongeacht welke Joodse leraar die zij nog niet konden plaatsen.

Volgens de Talmoed bestonden er onder de rabbijnen van Jezus' tijd (die het Nieuwe Testament *Farizeeën* noemt) twee opvattingen. Volgens de striktere opvatting was echtscheiding alleen toegestaan ingeval van een seksuele overtreding. Dit was de mening van de zogenaamde school van Sjammai. De school van Hillel was van mening dat echtscheiding *om allerlei redenen* is toegestaan (Misjna Gittin 9:10). We hebben het dan over de man als rechtspersoon. Het oud-joodse recht, dat ook aan het Nieuwe Testament ten grondslag ligt, was door en door patriarchaal. De schriftgeleerden zochten hiervoor steun in de bijbel. Die vonden ze in Deuteronomium 24:1-4. Als vanzelfsprekend wordt daar vermeld dat een man zijn vrouw een scheidingsbrief geeft en wegzendt, omdat hij *iets schandelijks aan haar gevonden heeft* (Statenvertaling). De schriftgeleerden uit

school van Sjammai benadrukten het woord *schandelijks*: echtscheiding mag alleen na seksuele overtreding. De school van Hillel onderstreepte het woordje *iets*: het recht van de man is feitelijk onbeperkt. Wij zijn daar wellicht verontwaardigd over, maar in veel culturen geldt dit natuurlijk nog steeds. Er was bij de Joden nog een derde, striktere opvatting. Wij weten dat uit de Dode Zee-rollen. De leden van deze groep vrome Joden wezen echtscheiding totaal af. Ze beriepen zich op teksten als Genesis 1:27, *(Als één) man en (één) vrouw maakte Hij de mens* en Genesis 7:9, *Twee aan twee gingen ze in de ark van Noach*.

Jezus' opvatting

Zo'n strikte opvatting vinden wij ook bij Jezus. Bovendien gebruikt hij vergelijkbare *schriftbewijzen*. Toen Farizeeën hem kwamen vragen: Mag een man zijn vrouw verstoten? vroeg hij:

Hoe luidt het voorschrift van Mozes? Ze zeiden: Mozes heeft de man toegestaan *een scheidingsbrief te schrijven en haar te verstoten* (Deuteronomium 24:1). Jezus zei tegen hen: Hij heeft dat voor u opgeschreven omdat u zo harteloos en koppig bent. Maar al bij het begin van de schepping heeft God *de mens als man en vrouw gemaakt* (Genesis 1:27); daarom

zal een man zijn vader en moeder verlaten en zich hechten aan zijn vrouw (Genesis 2:24), en die twee zullen één worden... Wat God heeft verbonden, mag een mens niet scheiden. (Marcus 10:2-8, NBV)

Opvallend is dat wij dezelfde uitleg bij Paulus vinden. Als Farizeeër deelde hij wellicht een van de Farizeese opvattingen. Nu leert hij op gezag van 'de Heer' dat echtscheiding niet mogelijk is (1 Korinte 7:10-11, vgl. ook Romeinen 7:1-3).

Het debat gaat door

In het Nieuwe Testament komt toch ook een andere uitleg voor. Volgens Matteüs leert Jezus dat echtscheiding mogelijk is ingeval van echtbreuk ofwel overspel (Matteüs 19:9). Dat komt overeen met de school van Sjammai. Het is dus minder afwijzend tegenover echtscheiding dan Jezus was volgens Marcus en

Jan Brueghel de Oude: De dieren gaan aan boord van de Ark van Noach

Paulus (zie ook Lucas 16:18).

De uitleg van Matteüs werd door de Reformatoren aangegrepen om de realiteit van het leven recht te doen. Mensen trouwen om allerlei redenen en ze scheiden om allerlei redenen. Die zijn niet altijd te rechtvaardigen, maar ze zijn wel een realiteit. De rooms-Katholieke Kerk wees die uitleg radikaal af, ook al stond die in de bijbel. Het debat ging door...

Planning themazondagzondagen

11 september 2011	Jeugdzondag
02 oktober 2011	Vredesdag
22 januari 2012	Gebedsweek eenheid
18 maart 2012	WereldDiaconaat
06 mei 2012	Israëlzondag
20 mei 2012	Roepingenzondag

Mini Schipholt:

"Vrijwilligerswérk? Dat is niks voor mij!"

Wat is de motivatie van vrijwilligers die zich inzetten voor het kerkwerk? Waarom doen ze wat ze doen zonder dat iemand hen moet aanmoedigen of over de streep trekken? Wat drijft mensen – dikwijls tot op hoge leeftijd – om wekelijks, zelfs dagelijks om te kijken naar wie naast hen op de kerkbank zit. Of zat, want nóg oudere mensen of zieken, randkerkelijken, toevallige binnenlopers of zij die moeilijk de eindjes aan elkaar kunnen knopen, allemaal kijken ze wat graag uit naar die bescheiden maar enthousiaste werker. "Fout", zegt Mini Schipholt in Gent "ik bén géén wérker!"

"Ik ben zo gelukkig dat ik een goed en gelukkig huwelijk heb gehad en ik mag nog altijd dankbaar zijn dat man een goede boterham verdiende," glundert ze. Hij overleed vier jaar geleden maar is bijna lieflijk bij het gesprek aanwezig want hij komt om het hoekje kijken van zowat elk verhaal dat Mini vertelt. "Mijn man reisde veel voor zijn werk en ook als ik ergens heen trok, vond hij dat altijd goed. We woonden 10 jaar in Noord-Frankrijk en 3 jaar in Brussel en elke keer vonden we het normaal dat we ons aan de taal en de cultuur aanpasten.

In contact komen met mensen en samen met hen een verschil maken voor anderen, daar gaat

Als ik bij haar op de stoel zit, heb ik meteen spijt dat ik nooit die *snelschrijfcursus* heb gevolgd, zo rad van tong en levendig in haar vertellen is Mini. Als vlotte zeventiger woont ze net buiten de stad in een stijlvolle buurt waar ze, naar eigen zeggen, goed is geïntegreerd en geaccepteerd door haar Vlaamse burens.

het mij om. Mensen ontmoeten in het buitenland, zoals bijvoorbeeld met het *Gustav-Adolf-Werk* in Duitsland dat ik via ds. Martin Beukenhorst leerde kennen, maakte het mogelijk om ook in België steun te verkrijgen voor projecten die het nodig hebben, bij voorbeeld een vrouwenhuis in Boechout, een lagere school in Gent en het Antwerpse Pro-

Europees jaar van het vrijwilligerswerk 2011

testants Sociaal Centrum. Maar ook op het locale vlak zoals in de Brabantdamkerk in Gent, kan je door gezamenlijke inzet iets realiseren dat anders niet mogelijk is. Daarom vind ik het belangrijk om met mensen in een positief verband contact te hebben. In kerkelijk verband kan je samen en uit vrije wil dienstbaar zijn voor anderen en een verschil maken. Dat is mooi."

Dat brengt haar bij een tweede punt: naast dienstbaarheid leert ongedwongen contact met anderen haar ook dankbaar te zijn. Een bezoekje brengen bij mensen die door ouderdom vaak eenzaam zijn of door persoonlijke omstandigheden dreigen af te haken, betekent niet alleen voor de betrokkenen iets, maar het doet ook haar deugd. "Weet je, als ik op bezoek ga bij bejaarden dan is dat leuk maar ook moeilijk want je staat met je neus op het aftakelingsproces van mensen. Maar het is ook zo dankbaar!"

De gemeente brengt bij oudere mensen een kalender met Nieuwjaar en bloemen rond Pasen. "Het gaat 'm niet om het cadeautje dat ik dan meeneem, maar om het contact dat we hebben, want belangstelling krijgen, doet de mensen deugd. Het geloof is een steun voor de mensen en als wij laten zien dat we naar hen omkijken dan doet dat iets met hen! Hoe je het draait of keert, de kerk is ook geborgenheid voor veel mensen. Ik sta niet zo sterk in mijn geloofsschoenen en daarom houd ik geen zware betogen tijdens mijn bezoeken. Maar eerlijk gezegd, het doet me wel wat als ze mij bedanken voor

een onverwacht bezoekje."

Meteen heeft Mini ook haar geheim verklapt: ze heeft er deugd van dat ze wat kan betekenen voor een ander, niet uit zelfzucht, integendeel. "Ik ben niet actief in het vrijwilligerswerk want voor mij is dat geen werk! Het is pure liefde!" roept ze uit. Dat zou ze natuurlijk ook voor de plaatselijke voetbalploeg kunnen doen maar haar speciale band met de kerk van Brabantdam is onvervangbaar. "Daar hebben we gedoopt, getrouwd en begraven, daarom is dat een stuk van mijn familie geworden en ook nu ik mijn man moet missen, wil ik een blijde oma blijven. Niet alleen de mensen maar ook het gebouw betekenen veel voor mij. Nee ik *ben* niet flink, maar ik wil wel flink *zijn*. Daar is toch niks mis mee?"

Mark GORIS.

Studiefonds : Ik help een kind

Ontmoeting van geslaagden. Degenen, die hun studies konden doen, dankzij het Studiefonds, zijn de donateurs zeer erkentelijk! Zonder hen te kennen kregen zij de mogelijkheid om hun diploma's te halen.

Wij vinden het heel vanzelfsprekend als onze jongeren na de basisschool verder leren. In Rwanda is dat niet het geval. Daar is het een voorrecht! Als je uit een arme familie komt of je hebt geen ouders meer omdat die gestorven zijn tijdens de genocide of later door de ziekte aids, kun je het vergeten. Tenzij je gesteund wordt! Omdat voortgezet onderwijs voor jongens en meisjes broodnodig is, willen wij zoveel mogelijk jongeren van onze partnerkerk in Rwanda de kans geven om een diploma secundair onderwijs te halen.

Wie zegt dat secundair onderwijs geen basisbehoefte is, zoals voedsel voor wie honger heeft of medicijnen voor wie ziek is of leren lezen en schrijven, heeft gelijk. Maar iedereen weet, dat om een land op te bouwen, er mensen nodig zijn, die meer hebben dan zes jaar basisonderwijs. Met een diploma van het secundair onderwijs op zak, zijn er betere kansen op werk. Dit voorkomt dat jongeren zonder toekomst zijn en op straat belanden. En natuurlijk geeft dit ook de mogelijkheid om naar de universiteit te gaan.

In 2010 behaalden 78 jongeren, die uit het Studiefonds *Ik help een kind* gesteund werden, hun diploma. Bij de start van het schooljaar in januari konden 45 jongens en meisjes, dankzij het Studiefonds, naar de middelbare school. Dit

jaar steunen we in totaal 276 jongeren. Dat is minder dan vorig jaar (314). Van Thérèse Gasenge, onze contactpersoon in Rwanda, hoorden we, dat de economische crisis ook in Rwanda merkbaar is. Veel is er duurder geworden. En ook de colleges hebben het schoolgeld verhoogd. Dat gebeurt soms tijdens het schooljaar.

Wij willen ons, met uw hulp, blijven inzetten voor de toekomst van jonge mensen. Vorig jaar kwam er een bedrag binnen van 36.665 €. Ons streefbedrag van 38.000 € is net niet gehaald. Maar we hopen, dat het dit jaar wel gaat lukken. Wij zijn erg blij met een éénmalige gift. Maar wij zoeken ook donateurs, die per maand, per kwartaal of jaarlijks een bijdrage willen overmaken. Twee keer per jaar ontvangt u dan

een *Nieuwsbrief* met meer informatie over dit project.

Uw postzegels, postkaarten en enveloppen hebben waarde...

Wij herinneren u ook aan onze *postzegelactie*. Gooi uw postzegels, maar ook uw postkaarten niet weg evenals alle postwaardestukken met een waardestempel. Knip de postzegels zorgvuldig uit op 5 mm langs de rand. De postkaarten mits ze heel zijn, brengen ook geld op. Geef alles af aan een verantwoordelijke van uw gemeente. Er wordt voor gezorgd dat alles op het sorteeradres terecht komt. De opbrengst komt ten goede aan ons studiefonds. Vorig jaar bracht deze actie 650 € op.

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw ondersteuning!

Voor meer info:

Greet Heslinga - greetheslinga@skynet.be

IBAN BE 15125930204530

BIC CPDHB71

van Protestantse Solidariteit,
Brogniezstraat 46,
B-1070 Brussel.

o.v.v. 'Ik help een kind'

(Fiscaal attest vanaf 40 Euro per jaar)

Aangeboden: vorming en toerusting voor de gemeente

ProVor vzw biedt de gemeente ruime mogelijkheden

In september bieden veel gemeenten de leden een overzicht van de activiteiten die er in het komende seizoen gaan plaatsvinden: een bijbelkring, een serie lezingen, een cursus voor ambtsdragers.... Veel gemeenten en veel predikanten zijn uitstekend in staat om zelf een aansprekend programma samen te stellen.

Vorming

De afgelopen tijd heeft *ProVor*, de organisatie die binnen de Nederlandstalige VPKB het vormingswerk coördineert, onderzocht of er gemeenten zijn, die ondersteuning wensen bij het organiseren van vormende activiteiten. Die bleken er te zijn! Er is vooral behoefte aan ondersteuning bij het organiseren van toerusting voor ambtsdragers en van creatieve activiteiten rond bijbel en geloof.

ProVor is op zoek gegaan naar mensen binnen en buiten de VPKB, die dergelijke activiteiten in gemeenten kunnen en willen leiden. Dat heeft geleid tot een lange lijst van personen met talenten, vaardigheden en specialiteiten en een lange lijst van mogelijke activiteiten. *ProVor* hoopt daarmee het komende seizoen gemeenten van dienst te kunnen zijn wanneer zij in hun midden vormende activiteiten willen organiseren.

ProVor heeft onlangs de gemeenten een folder gestuurd met het brede aanbod. Wanneer een gemeente een activiteit wil organiseren en iemand zoekt die deze activiteit kan leiden, dan kan er met ons contact worden opgenomen. Wij gaan dan op zoek. Bovendien is er een voordelige financiële regeling, waarbij een deel van de kosten door *ProVor* worden vergoed. Praktische zaken als het bespreken van de zaal, het maken van publiciteit en de koffie laten we in de regel aan de gemeente over. *ProVor* juicht het van harte toe, wanneer twee of meer buurgemeenten samen een activiteit willen organiseren.

Toerusting of introductiecursus ambtsdragers

Veel gemeenten willen graag zorgvuldig omgaan met vrijwilligers en zeker met kerkenraadsleden. Het is belangrijk dat kerkenraadsleden ondersteund worden, ook met een korte praktische cursus over het hoe en wat en waarom. Ambtsdragers komen met veel facetten van het gemeente-zijn in aanraking. Sommige daarvan kunnen vragen en onzekerheid oproepen. Het kan heel verrijkend zijn om er onder begeleiding van een deskundige verder over te praten. Ook kunnen er heel praktische vragen zijn. Wat zijn je taken als ambtsdrager in de gemeente en hoe vul je die in? Welke vragen, welke vergaderingen, welke problemen en welke uitdagingen kun je verwachten? Hoe ziet de gemeente er eigenlijk uit?

Creatieve avonden rond de bijbel

De bijbel is een levensbron, waar je je hele leven nieuwe dingen in blijft ontdekken. Dat gebeurt niet alleen door een preek, door degelijke bijbelstudie of door persoonlijk bijbellezen, maar kan ook gebeuren via een creatieve invalshoek, bijvoorbeeld door een gedicht te maken over een bijbels persoon. Of door eens een bijbeltekst op je in te laten werken en er een abstract kunstwerk over te maken. Of kruip in de huid van een bijbels personage en verwoord zijn of haar gedachten en gevoelens. Of...

En ook nog...

Veel potentiële sprekers die wij benaderden, gaven aan dat zij ook over kennis en talenten beschikten waar wij als ProVor nog niet aan gedacht hadden. In onze folder hebben wij daarom allerlei onderwerpen genoemd, die we ook nog in de aanbieding hebben: o.a. het kerklied, feministische theologie, betrekkingen jodendom-christendom, belijdenisdocumenten, werken met vluchtelingen, intercultureel bijbel-lezen en zelfs een cursus Hebreeuws.

Wij hopen dat we het komend seizoen de gemeenten van dienst kunnen zijn!

Gertjan Bikker, voorzitter ProVor vzw

Praktische gegevens:

ProVor vzw
p/a Koen D'haen
Herlaerstraat 1
1800 Vilvoorde
tel.: 02 251 99 74
e-mail: provor@skynet.be

Theologische basiscursus *à la carte*

Zoekt u een cursus theologie voor gemeenteleden? Of wilt u weten hoe die evangeliën nu eigenlijk zijn samengesteld? Of bent u meer geïnteresseerd in het allereerste begin van de Thora? Of liever wat kerkgeschiedenis of kerknismaking met het Jodendom of wat dogmatiek? Of wilt u zelf wel eens lezen wat Nietzsche nu geschreven heeft over “de dood van God” etc...

Dan is dit misschien iets voor u:

Van oktober tot april vinden er in het Huis van het Protestantisme cursussen plaats over al deze onderwerpen (en nog veel meer). Steeds is het een hele woensdagmiddag (van 14.00u – 17.30u) en is er een deskundige en enthousiaste docent die de lessen geeft. Zo komt Ph.A. Beukenhorst het Oude Testament inleiden, D. Rouges de Joodse bronnen voorstellen en J. van den Berg de kerkgeschiedenis. D. De Waele introduceert het Nieuwe Testament,

E. Van der Borgh de geloofsleer en ondergetekende filosofie en hermeneutiek.

Soms is het 1 middag, vaker is de stof verspreid over 2 middagen en bij de bijbelse vakken en geloofsleer over 3.

Zoals het een eigentijdse cursus betaamt, kunt u zelf bepalen wat u wilt volgen: een cursus *à la carte* dus. U kiest gewoon uit het lesrooster die woensdagmiddagen die u interesseren en schrijft u daarvoor in. En één voordeel: u bent nooit de enige, want de studenten die les (willen) geven als leerkracht protestantse godsdienst zijn verplicht de cursus te volgen.

Meer informatie en het lesschema vindt u op de website: www.hipgo.be

En wat kost dat? 7,50 euro per lesmiddag.

Meer info:

dick@wursten.be of tania.rutten@telenet.be of mariusjoosten@skynet.be

Nieuw op de website: online pastoraat

Per dag bezoeken honderden mensen de VPKB-website, op zoek naar informatie over protestantisme, plaatselijke kerken, standpunten en kenmerken. Onder die vele bezoekers zijn er ook die met onderliggende vragen leven. Levensvragen over zingeving, keuzes, relaties en eenzaamheid, vragen over geloof en samenleving. Vragen die soms gemakkelijker anoniem gesteld worden.

De synodale raad besloot daarom tot het inrichten van online pastoraat. Een werkgroep werkte dit uit, een team pastores staat klaar om op deze vragen in te spelen, kort op de bal en in gewone mensentaal, discreet, open en respectvol. Deze pastores blijven zelf eveneens anoniem. Waar nodig, zal zorgvuldig worden doorverwezen.

De website www.vpkb.be heeft een duidelijke knop *Levensvragen* opgenomen. Als men daarop klikt, opent zich een pagina met voorbeelden van vragen en een korte toelichting, die bezoekers kunnen uitnodigen met hun eigen vragen te komen.

De werkgroep webpastoraat

Nieuw Liedboek Zangnamiddag en introductie

Ds. Jan van den Berg, ds. Steven Fuite en dhr. Harry Sinnaghel vertegenwoordigen de VPKB in de samenstelling van het nieuwe liedboek *Zingen en bidden in huis en kerk*. Op zondag 25 september 2011 organiseren zij een zangmiddag in de kerk van Vilvoorde. Er wordt uitgelegd hoe het nieuwe liedboek tot stand komt en bekende en nieuwe liederen worden geïntroduceerd en gezongen. Iedereen is hartelijk welkom.

Zondag 25 september 2011 van 15:00 tot 17:00

Protestantse Kerk William Tyndale - Silo

Rondeweg 3 (b.01) te 1800 Vilvoorde

Gratis parking aan de kerk - de kerk ligt op 10 minuten te voet van het treinstation

Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid

Het nieuwe academiejaar

Het Faculteitsbureau met inlichtingen over de inschrijving is open vanaf 14 augustus; de colleges herbeginnen 19 september. Voor de academische kalender en het nieuwe uurrooster zie de website > Uurrooster. De opening van het academiejaar is op donderdag 6 oktober om 17u00, met een openingscollege door prof. dr. Rudy Van Moere.

Opdrachtverklaring

Wie wil weten waar de FPG voor staat, kan van nu af terecht bij de nieuwe Opdrachtverklaring of *Missie*. Deze staat op de website: aanklikken op de pagina *Welkom*.

Belangstelling voor de theologie

Wij nemen een kleine maar verheugende stijging in de belangstelling voor de protestantse theologie waar. Een van de aantrekkelijke kenmerken van de Brusselse Faculteit is de aandacht voor het Hebreeuws, voor het Oude Testament en voor het Jodendom als bedding van de vroege kerk. De module *Hebreeuws 1* lijkt zich te kunnen verheugen in een voor ons ongevoonde grote deelname door nieuwe studenten.

'Burgerrechten in Israël - een Israëlisch academicus en militair reservist vertelt'

Informatieve bijeenkomst vanwege de VPKB-werkgroepen *Jodendom* en *Islam*. De spreker, Dr. Ishay Rosen-Zvi, is verbonden aan de Universiteit van Tel-Aviv en het Shalom Hartman Instituut in Jeruzalem. In 2001 weigerde hij als reservist van het Israëlische leger verdere dienst in de bezette gebieden en recentelijk was hij betrokken bij geweldloos protest tegen het vernietigen van olijfbomen en de afbraak van Palestijnse woningen in Oost-Jeruzalem. De voertaal is Engels. Na een kort inleidend verhaal ligt de nadruk op vragen en gesprek.

Tijd: zondag 4 september, 16u00.
Plaats: Eglise du Botanique,
Bischoffsheimlaan 40, 1000 Brussel
(Metro Kruidtuin).

'Jews and Christians in the First and Second Centuries'

Op 5 en 6 september 2011 wordt in Brussel een internationaal colloquium gehouden dat deel uitmaakt van een onderzoeksproject van Peter Tomson en Joshua Schwartz van de Bar-Ilan Universiteit in Israël. Programma zie website FPG > Agenda.

Afscheid prof. Reijnen

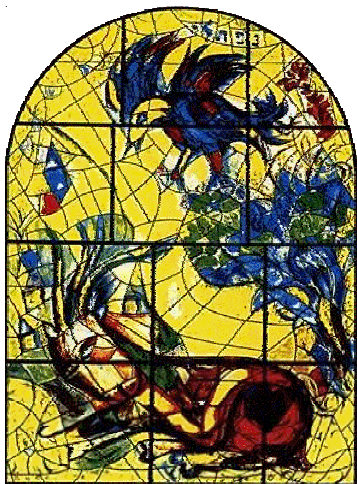
Nu collega prof. dr. Anne Marie Reijnen benoemd is tot hoogleraar in Parijs, moeten wij afscheid van haar nemen in Brussel. Dit zullen wij doen tijdens de *Faculteitslunch* van de Nederlandstalige afdeling, die doorgaat op dinsdag 27 september 12u30-14u00. Prof. Reijnen zal een *tafelrede* houden getiteld: *Luthers "Magnificat": Over Maria, Moeder van Jezus, in de hedendaagse oecumenische discussie*. Hiermee krijgen wij ook een glimp tonen van waar zij mee bezig is in Parijs. Voor het begeleiden van eindwerken en andere incidentele activiteiten zal prof. Reijnen nog met de FPG verbonden blijven.

Studiedagen 'Pelgrimage'

Op maandag en dinsdag 17 en 18 oktober 2012 houden wij onze jaarlijkse interdisciplinaire studiedagen voor alle studenten en docenten plus oudstudenten en belangstellenden. Plaats van handeling is wederom de Oude Abdij in Kortenberg. Het thema maakt ons al bij voorbaat enthousiast: 'Pelgrimage'.

Info en contact

Zie website van de Faculteit:
www.protestafac.ac.be of stel uw vraag aan de decaan, prof. dr. Peter Tomson,
pjtomson@evonet.be - 02/527.03.08

Leven uit de belofte

(Reflecties na het zomernummer *Think outside the box*)

Kerkgangers zijn een krimpende en verdwijnende minderheid van (veelal) oudere mensen. Hoe blijven geloven en getuigen in zo'n situatie? In onze traditionele kerk vormen we gemeenschap, we zoeken elkaar op om samen de lofzang, de aanbidding en het gebed te oefenen. En ons getuigen is een nodiging naar hen die buiten staan: kom, ga met ons, en doe als wij! Daar is niets mis mee; die structuur heeft ons eeuwen gedragen. En waar deze structuur ook nu nog kracht geeft, wanneer dit mensen bijeen brengt rond de dienst aan de Heer, is dat een levengevende structuur.

De malaise als kans

Maar is dat voor ons, hier, het geval? In onze gesubsidieerde VPKB; de verdwijnend kleine kerkjes? Of moeten we openstaan voor de malaise in onze kerken en die anders benaderen. Die malaise niet als ziekte ervaren, maar ze beluisteren als een roeping van de Heer?

De vraag is niet geboren uit een gevoel van leegte, eerder uit verwarring. Het is met grote aarzeling dat ik dit schrijf. Ik ben een trouwe kerkganger. Altijd geweest, heel mijn leven lang. En ik ben me acuut bewust van de grote rijkdom, die ik op die lange weg heb meegekregen. Ik weet: de HEER kent mij en ik mag HEM kennen. Het verhaal uit de bijbel over Gods liefde, Jezus' verhaal, heeft mij aangeraakt. In de gelovige omgeving van kerk en gezin (het gezin als de kleine kerk!) werd ik bemind en heb ik liefhebben geleerd. En aarzelend, met schroom zeg ik: zo ben ik gaandeweg mens van de Weg geworden. Die levenservaring wil ik ook doorgeven; met vreugde zelfs. Alleen: wie, buiten een kleine groep kerkleden, vraagt er nog naar? Dat is de verwarring, die er in me leeft.

De meesten van onze kinderen en kleinkinderen hebben geen boodschap aan de kerk. Toch ben ik onverdeeld blij met hen. Doorheen mijn leven heb ik in onze maatschappij de bonte veelkleurigheid zien groeien aan cultuur, religie, levensstijl, openheid en assertiviteit. Ik ervaar dat als positief! Mijn leven is er rijker door geworden. Alleen: wat geloven voor mij betekent, dat spreekt niet aan.

Liefhebben

De liefde die ik geleerd heb, draagt wel vruchten. En die blijven wél. Empathie tonen, meeleven, luisteren, mijn hart openstellen, een hand, een oog, een oor, een arm. Teken van liefde tonen en geraakt worden door de liefde die tussen ons groeit. Ik ben daarin maar een zwakke leerling. Maar als er door mijn houding verbondenheid groeit met anderen, geeft me dat een diepe vreugde, nieuw leven en vriendschap. Alleen, dat is een weg waarop mijn band met het kerkgebeuren on gezegd moet blijven. Wel de weg van ontvangen; luisteren en mijn hart openstellen.

Is dat de houding, die er van me wordt gevraagd? Ten volle *ja* zeggen tegen de leefwereld, waarin ik gezet ben en dat *ja* bevestigen met de liefde die ik geleerd heb in de relatie met de HEER?

Zonder te oordelen

Laten we eerlijk zijn: we hebben de neiging om op basis van het evangelie deze wereld te benaderen met ons oordeel. Deze wereld, die we dan duiden als materialistisch, hedonistisch, vitalistisch; ze oordelen als gevangen onder de machten van geld en drift. Zo roepen we vaak op tot bekering. Maar met dat oordeel bouwen we dan ook afstand in tussen ons en *hen*. Dat is de manier, waarop we traditioneel *evangeliseren* invullen.

Maar als we liefhebben zoals Jezus ons geleerd

heeft, dan krijgt evangelisatie een andere vul-
ling. Dan leggen we in ons liefhebben de Naam
van de HEER op onze relaties met mensen, en
op de relaties met de hele vreemde leefwereld.
De naam van de HEER zoals we die kennen uit
Exodus 3:14 en Exodus 34:5 en 6.
Dan staan we samen, wij én zij, onder het oor-
deel van die Naam; solidair met hen; geen af-
stand. En dan geldt voor ons het woord van
Jacobus 2: 12, 13 barmhartigheid roemt tegen
het oordeel.

Abraham

Ik geloof dat de bijbel ons een model aanbiedt,
hoe die weg te gaan. De weg, waarop Abraham
geroepen werd in Gen 12:1-5. Abraham wordt
geroepen om alle traditionele banden te verlaten,
alle sociale structuren. Om als vreemdeling
te verkeren in het land van belofte. Dat zet
Abraham's leven onder een enorme spanning.

- Zijn hele omgeving leeft in ontkenning van de HEER, die Abraham riep.
- En toch leeft Abraham uit de belofte van diezelfde HEER¹. Die belofte tekent voor Abraham de realiteit, waarin hij vertoeft.

Dat is de betekenis, denk ik, van al die altaren,
die Abraham telkens weer bouwt. Abraham is op
prospectie door het hele land en claimt met zijn
altaren dat land voor de HEER. Hij heiligt het.
Daarmee wordt die realiteit van dit vreemde,

Rembrandt: Abraham en Isaak

heidense land voor hem het heilige, beloofde
land.

Vertaald naar de realiteit waarin wij leven: deze
vreemde, verwarrende, geseculariseerde wereld
met haar veelheid aan religies en culturen, we
mogen ze zien in het licht van de belofte van
het komende koninkrijk. En nu kunnen we in-
derdaad van de tweede bede van het Onze Va-
der een vrome wens maken: *Uw koninkrijk
kome*. Daardoor schuiven we het voor ons uit.
Iets dat ooit, in de verre toekomst, mogelijk
eens zal komen.

Deze wereld liefhebben met de liefde van de
Heer is leven uit de belofte en maakt dat rijk
tot realiteit nu: Heer, Jouw rijk is gekomen. Ik
wil in geloof, Jouw naam op deze wereld leggen
en het claimen als Jouw rijk.

Ook als ik die duiding voor mezelf houd - mijn
geloof niet kan, niet mag duiden - dan nog is dat
een hoogheilige roeping, waar ik jullie, broers
en zussen, bij nodig heb.

Om het in management termen te zeggen: dat is
mijn *core mission*, nee onze *core mission*: leren
liefhebben (ik blijf leerling, discipel; heel mijn
leven lang).

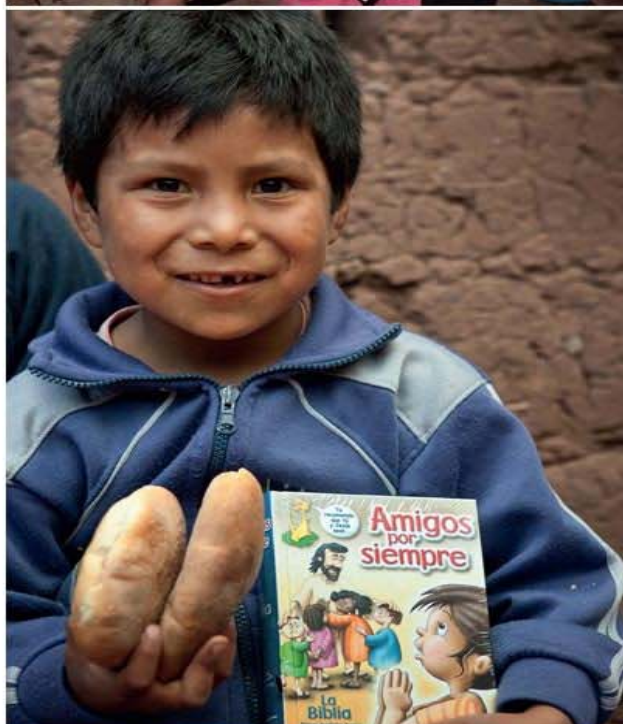
Nog een laatste opmerking. In de tekst van
Genesis 12:1 en 2 zit wel degelijk een element
van oordeel. Niet gericht tegen het land van be-
lofte en haar inwoners, maar op de religieuze
lading van ons traditionele leven. Abraham moet
Haran verlaten. In de Joodse traditie vertellen
ze dan dat de vader van Abraham een winkeltje
had van afgoden. Abraham moet weg uit die ver-
trouwde wereld, hij moet dat allemaal loslaten
om volop open te staan voor de belofte. Niets
mag die openheid in de weg staan. En Abraham
is nooit teruggekeerd naar Haran.

Vertaald naar onze situatie hier: zijn wij klaar
om te verlaten, wat onze kerkpraktijk als hin-
dernis opwerpt voor onze *core mission*.
Een pikant detail in deze tekst vind ik de op-
merking terzijde van vers 4: Abraham was vijfen-
zeventig jaar, toen hij uit Haran wegging. Ver-
anderen als je dertig bent of zo, dat gaat
meestal nog wel. Maar staan wij als ouderen (ik
hoor daar ook bij!) niet in de weg als een funda-
mentele verandering zich aanmeldt?

Marius JOOSTEN
juli 2011

¹ De beloften van het beloofde land, van het grote
godsvolk, en de zegen voor hem en de hele aarde.
Beloften die meestal ook nog niet worden ingelost
tijdens zijn leven.

*Pan de Vida,
broodnodig!*

Vlaams Bijbelgenootschap

Kinderen proberen te overleven in het onherbergzame Peruaanse Andesgebergte. Twee op de drie leven er in armoede en lijden honger. Voor hen is welvaart slechts een verre droom. Hun toekomst wordt gehypothekeerd door sociaal-economische en morele problemen. Toch kunnen we samen die vicieuze cirkel doorbreken.

Het Vlaams Bijbelgenootschap steunt in Cusco (Peru) het project *Pan de Vida*. Dit hulpprogramma werd opgericht in 1998 en richt zich op kinderen tussen 4 en 12 jaar. Honderden ondervoede kinderen krijgen er iedere morgen een ontbijt, gecombineerd met een Bijbelles.

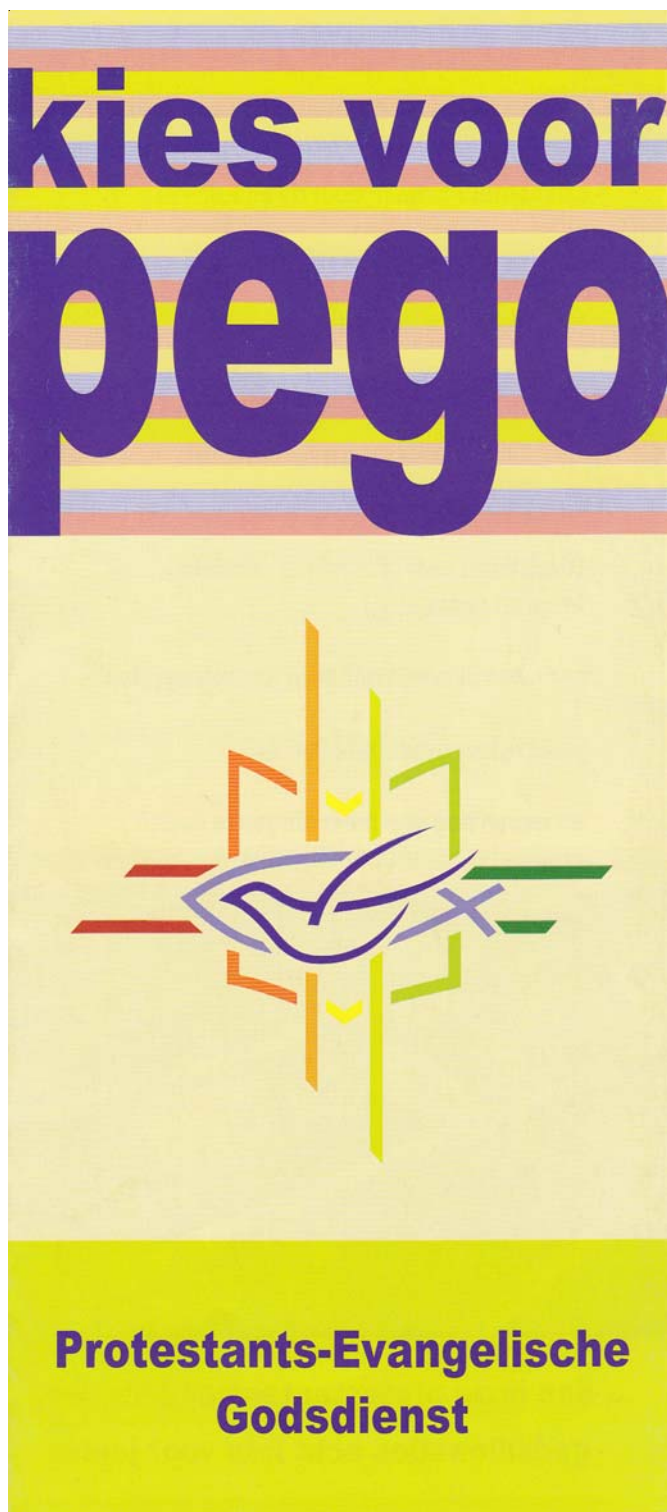
Het Peruaanse Bijbelgenootschap werkt daarvoor samen met de plaatselijke kerken.

Wij zijn op zoek naar gulle schenkers. Voor het financieren van de kinderbijbels en organiseren van het Bijbelontbijt voor de kinderen hebben we voldoende fondsen nodig. Daarom rekenen we op uw milde steun:

- met 22,50 euro geeft u 15 kinderen een Bijbelboekje en een week lang ontbijt;
- voor 50 euro geeft u 2 kinderen een jaar lang iedere morgen een ontbijt en Bijbelles.

Meer info:

Pascal Lauwaert
Vlaams Bijbelgenootschap
Tel. 050/79.10.21
www.bijbelvlaanderen.be
IBAN BE25 4726 0609 5182
BIC KREDBEBB

Meer info:
 Huis van het Protestantisme
 Dienst PEGO
 Brogniezstraat 44 - 1070 Brussel
 Tel. 02/511.90.83

Verenigde Protestantse
 Kerk in België
 vpkb.be

Colofon

Verantwoordelijke uitgever:
 dr. Guy Liagre

Redactieteam:
 Bea Baetens
 ds. Edwin Delen
 ds. Ernst Veen
 dr. Dick Wursten

Redactieadres:
 Brogniezstraat 44 - 1070 Brussel
 tel.: +32-(0)2-511 44 71
 fax.: +32-(0)2-510 61 74
 E-mail: kerkmozaiek@vpkb.be

Website:
<http://www.vpkb.be>

Prijzen Kerkmozaïek

- Individueel abonnement: 15,00 euro
- Groepsabonnement: 12,50 euro
 (vanaf minimum 5 exemplaren naar
 éénzelfde adres)
- Steunabonnement: 20,00 euro

Storten
 kan op rekeningnummer 068-0715800-64 van
 de Verenigde Protestantse Kerk in België,
 Brogniezstraat 44 - 1070 Brussel.
 IBAN BE29 0680 7158 0064
 BIC GKCCBEBB

De redactie behoudt zich het recht voor om
 bepaalde artikelen niet te publiceren, indien
 nodig in te korten en/of redactioneel te be-
 werken. Zij is niet verantwoordelijk voor de
 inhoud van de artikelen en slechts ten dele
 voor de stijl.
 Organisaties en tijdschriften, niet behorend
 tot de VPKB, die artikelen uit het maandblad
 Kerkmozaïek geheel of gedeeltelijk wensen
 over te nemen of te bewerken, dienen dit
 schriftelijk aan te vragen op het redactie-
 adres.

Sluitingsdatum volgende Kerkmozaïek :
 14 september 2011.

Foto: ds. Ernst Veen
 Creatie cover: Drukkerij N. de Jonge n.v., 1850 Grimbergen